

LUND UNIVERSITY

I spänningsfältet mellan upplevt utbildningstvång och studiemotivation

Persson, Anders

Published in:
Nyheter & Debatt

2000

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Persson, A. (2000). I spänningsfältet mellan upplevt utbildningstvång och studiemotivation. *Nyheter & Debatt*, (3/2000).

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

I spänningsfältet mellan upplevt utbildningstvång och studiemotivation

De högutbildade ska öka, särskilt inom tekniska utbildningar, och studenterna ska ta ett större ansvar för sin utbildning. Om högre utbildning är så viktig som görs gällande, borde tillträdet till högskolan vara fritt och alla som kommer in borde också komma ut med en god utbildning.

Utbildningspolitiken lider av en stor intern spänning: Å ena sidan ska andelen högskoleutbildade öka och genom ett ekonomiskt och administrativt övertalningsarbete som är svårt att skilja från tvång, ska ökningen främst ske inom tekniska utbildningar. Å andra sidan har regeringen nyligen, i sin proposition om studentinflytande och kvalitetsarbete, slagit fast att: "Pedagogiskt forsknings- och utvecklingsarbete har ... på ett övertygande sätt visat att studenter måste vara engagerade och delaktiga i studierna för att lärandet skall få djup och för att kunskapen skall bli bestående. För att nå dit måste studenterna i ökad grad vara medansvariga för sin utbildning." Eftersom studenter knappast tar ansvar för en utbildning som de inte själva valt borde rimligen den högre utbildningen vara efterfrågestyrd.

Fritt tillträde

Spänningen mellan upplevt utbildningstvång och studiemotivation synes dock var fundamental i det s.k. kunskapssamhället: på 100 år har utbildning förvandlats från något som var förbehållet ett fåtal, till att bli något som idag upplevs som normalt. Utbildningsretorikens tonläge är idag så högt att många ungdomar framställer utbildning som en plikt: "utan utbildning är man ingen" var det budskap som mötte oss i uppsatser som gymnasieungdomar skrev till utredningen om social och etnisk mångfald i högskolan (SOU 2000:47). Att den sociala rekryteringen är skev är i den situationen förmodligen allvarligare än tidigare, då alternativen till

utbildning var flera. Om högre utbildning verkligen är så viktig som politiska beslutsfattare och dominerande opinionsbildare gör gällande, så borde tillträdet vara fritt.

Examinering lika viktig som rekrytering

Samtidigt som rekryteringen till högre utbildning betonas starkt, visar statistiken låg examinationsfrekvens. I en rapport nyligen har riksdagens revisorer visat att i genomsnitt 40 procent av studenterna inte avlägger examen inom en tioårs-period. Orsaken till detta kan antas vara flera, allt från att studenter får arbete till bristande studiemotivation, men inte desto mindre borde vi intressera oss minst lika mycket för utexaminering som för rekrytering.

Den pedagogiska förvandling som är på gång inom högskolan – och som tolkas i de ovan återgivna propositionsraderna och som ibland kallas "studenten som medaktör" och "aktivt lärande" – kan vara en besparingsåtgärd i pedagogisk förklädning. Utbildningen blir då allt mer beroende av studentens oavlönade pedagogiska arbete samtidigt som antalet undervisningstimmar sjunker. En större självständighet bland studenterna är naturligtvis önskvärd, inte minst mot bakgrund av det kundtänkande som för några år sedan gavs beteckningen "studenten i centrum" och som tenderar att förvandla studenten till en passiv utbildningskonsument i ett slags McUniversity. Om emellertid samtidigt den sociala rekryteringen ska breddas är det direkt kontraproduktivt att spara på lärarnas undervis-

ning. Nya grupper bland högskolans studenter kan behöva ett helt annat stöd än de med akademisk bakgrund och därför borde de pedagogiska ansträngningarna följa devisen: *ingen möda får sparas för att varje student som kommer in också kommer ut med en god utbildning i bagaget.*

Anders Persson

Docent

Lunds universitet

anders.persson@soc.lu.se